

S. Mariæ Tropeiensis Ecclesiæ (457).

178. Unde Deo gratus fuit Bruno, inde beatus.
 Quem si laudarem, non hunc pro laude bearem.
 Reddo Deo grates, quod habebat tot bonitates,
 Quot possunt dici lingua sapientis amici.
 Inde cutis colli teritur præ pondere rolli,
 Rolligeri collum nequit ultra tollere rollum (458),
 Quo tot cum tantis scribuntur et aula Tonantis.
 Et sol cum luna, stellarum cursus et una
 Lux, polus, aer, humus, mare, tartara, sulphura,
 [fumus.
 Lividus, obscœnus lætensque putredine plenus;
 Quæ plaga Plutonis procul est a sorte Brunonis.

A Ampla tuit charta, nunc parva videtur et arcta;
 Qua sors, qua fatum, qua scribitur omne creatum,
 Atque creatoris sine tempore tempus honoris.
 Cujus in hac vita vitæ fuit hic eremita,
 Quam pius et mitis, simplex, sine agmine litis.
 Dicere si nossem, non est, quo scribere possem.
 Intus et a tergo jam pellis scribitur ergo.
 Ultra quid dicam? Jam nescio dicere quidquam.
 Sed tamen, ut crescat benedictio, dico quiescat.
 Pace dico datus, cum sit super astra locatus;
 Si tamen in fossa fiat caro pulvis et ossa,
 Non obiit, vivit, patriam redeundo petivit.
 Vivere, quæ Bruno vivit, possimus in uno (459).

APPENDIX

SEU SUPPLEMENTUM AD GLORIAM SANCTI POSTHUMAM.

§ 1. *Veneratio Sancto, Beatis jam ascripto atque ad ecclesiam S. Stephani translato, in Calabria exhibita, frequentiaque ad ejus invocationem miracula patrata, quorum aliquot, annum 1600 prægressa, recensentur.*

1. Postquam sacrum Brunonis, Beatis a Leone X papa, uti in commentario prævio § 47 docui, anno 1514 ascripti, corpus e Turritano, in qua jacebat reconditum, sanctissimæ Dei Genitricis Ecclesiæ ad Turritanam iidem S. Stephani ecclesiam ipso dicto anno 1514 fuisset translatum, singularem, qua in sanctam ordinis sui institutorem ferebantur, venerationem Carthusiani universim omnes, ac nominatim Turritani magis ac magis non uno manifestavere indicio. Ac primo quidem, Turritanum S. Stephani monasterium, unice tunc, primævo S. Mariæ et S. Stephani nomine mutato, S. Stephani de Bosco seu de Nemore appellari solitum, sub cujus etiam tum, non secus ac hodie, nomine Turritano (adi Commentarium prævium num. 753) S. Mariæ ecclesiæ totumque ædificiorum, ad Turritanam eremum spectantium, complexum veniebat, non S. Stephani modo, ut Leo X papa (adi Comment. prævium num. 755 et seq.) statuerat, sed, ad sancti illius martyris nomen nomine S. Brunonis adjuncto, S. Stephani et S. Brunonis domum in sancti Patris sui honorem deinceps appellavere, eundemque

(457) Tropeia, episcopalis Calabriæ ulterioris civitas, cathedrali gaudet Ecclesiæ sanctissimæ Dei Genitrici, ut Ughellus tom. IX Italiæ sacræ col. 449 docet, sacrata. Hunc adeo, maxime quod locus sacer alius, cui competere queat Titulus subjectus, non occurrat, esse puto ipsam, quæ hac inscriptione designatur, Tropeiensem S. Mariæ ecclesiam, licet interim hanc, qui epistolam encyclicam, mortis S. Brunonis nunciam, circumtulit, post reliqua duntaxat, quorum Tituli funebres præcedentes sunt, ioca sacra adisse et diversis, quibus Titulus subjectus concipitur, versiculis videatur, mirumque videri queat, tam sero eum, et non nisi, cum jamjam domum esset reversurus, adisse ecclesiam, a Turritano

etiam in finem temporis lapsu ordinis sui provinciam, quæ Turritanam Carthusiam modo complectitur, quæque antea provinciæ Lombardiæ ulterioris nomine distinguebatur, S. Brunonis provinciam, quo nomine hodieque isthæc gaudet, nuncupavere, uti disco partim ex Morotio in Theatro chronologico pag. 226, partim ex Camilli Tutini ordinis Carthusiensis ad annum 1514 Prospectu.

2. Verum in facta monasterio suo a S. Brunone appellatione, quod parum sane fuisset, neutiquam stetit Carthusianorum, Turritanam eremum, sibi a Cisterciensibus Leonis X papæ jussu tandem redditam, incolentium, eximia plane erga sanctum illum Patrem suum veneratio. Quod enim (Vide recitata in Commentario prævio num. 776 verba) de sacro Brunonis capite faciendum, populo astanti, dum pretiosa ejus lipsana transferrentur, dixerat Matthæus, Carthusiæ Bononiensis prior, executioni id illi mandandum curantes hermæ argenteo, affabre elaborato, sacrum Sancti caput, seu potius hujus, quæ penes ipsos adhuc mansit, partem includere. Nec contenti ita effecisse, ut pretiosum hoc pignus congrua debitaque reverentia custodiatur, haud dudum etiam, ut apparet, post annum 1514 instituere, ut quotannis, quo et apud populum incrementa caperet Sancti cultus, sacrum ejus caput, hermæ, ut dixi, argenteo jam eremo haud multum remotam.

(458) *Rolli et Rolligeri* significationem in commentario prævio num. 24 suppeditavi.

(459) Futilia sane et vana, quemadmodum in Glossario mediæ et infimæ Latinitatis ad vocabulum *Titulus Cangius* affirmat, in Titulis funebribus, quibus olim parentari Vita functis contigit, scripta subinde fuisse, palam est vel ex nonnullis, quæ tum in hoc, tum in aliis nonnullis supra datis de S. Brunone Titulis funebribus occurrunt; licet interim iidem fere simul complectantur, quæ ad Brunonis tum doctrinæ, tum sanctitatis, qua statim ab obitu inclaruit, famam manifestandam conducunt

inclusum, secundo Pentecostes festo e S. Stephani ecclesia, in qua servatur, ad ecclesiam S. Mariæ solemniter deferretur, postmodumque ex hac ad S. Stephani ecclesiam eodem modo reportaretur. Et vero felici successu haud caruit hujus solemnitatis institutio. Non solum enim ex hac multum increvit Sancti cultus; verum etiam subinde est factum, ut, qui ad illam venerant, infirmi, S. Brunonis implorato auxilio, pristinae sanitati fuerint restituti.

3. Ita testantur varii, qui, quæ Dominus ad manifestandam Servi sui gloriam operari tunc dignatus est, miracula in litteras misere. Aliquot ex hisce simulque nonnulla alia, quæ aliis etiam temporibus ad S. Brunonis invocationem ante annum 1600 fuere patrata, lubet præsentibus, servato, quo contigere, ordine chronico, recensere. Ne hunc adeo perturbem, abs illis, quæ extra præfatæ solemnitatis tempus facta sunt, duco initium. Surianus in suis ad S. Brunonis Vitam, a Surio scriptam, Adnotationibus pag. 319 sic scribit: « Anno 1523 prima die Februarii V. P. Jacobus Aragonensis, professor Carthusiæ Neapolitanæ ac prior Carthusiæ S. Stephani supra dicti, et cæteri monachi conventuales scripserunt capitulo generali ordinis Carthusiensis sequentia miracula, quæ tunc recens post receptam domum » (Calabrinam nempe S. Stephani) acciderunt: Iste diebus nostris nobilis Alphonsus Toraldus Neapolitanus, frater germanus excellentis domini Adami Toraldi, baronis de Badulato, valde erga S. Brunonem pie affectus, cum esset Tropææ, quæ est urbs Calabriæ maritima, animi causa deambulans juxta mare super quamdam declivem rupem altitudinis fere centum cubitorum, accidit ut, fallente pede, in præceps, capite inverso, laberetur. Qui cadens ruinosam maceriem manibus apprehendere, ne in ima corrueret, tentavit; sed ipsa eadem super eum delapsa est; unde et in eo discrimine positus S. Brunonem adiutorem invocavit, et mox aspexit monachum, vestibibus albis aspectuque decorum, manuum suam dextram tenentem et ad ima loca se leniter deducentem.

4. « Quo factum est, ut nullam ex eo casu passus sit læsionem, cum tamen ejus comites, qui ad cadentem accurrerant, extinctum eum aut corpore confractum ex lapsu existimarent. Igitur pedester domum est regressus, ne vehiculo quidem aut aliena opera indigens ad iter; quod beneficium maximum meritis S. Brunonis acceptum tulit. Accidit id circa annum 1122. » Camillus Tutinus idem etiam miraculum in concinnato a se ordinis Carthusiensis prospectu recenset; verum id, non ad annum circiter, uti hic Surianus, 1522, sed ad annum 1518 refert. At vero, etsi id ita sit, duo isti scriptores sese inter pugnare censendi propterea non sunt, cum Surianus miraculum illud, non districte anno 1522 innectat, sed anno circiter 1522, quæ loquendi formula trium quatuorve annorum extensionem patitur, accidisse, dumtaxat scribat. Ut ut sit, miraculum illud præcessisse videtur tria alia, quæ ex Jacobi Arragonii reliquorum-

A que religiosorum Carthusiæ S. Stephani incolarum relatione in præfatis suis ad Vitam S. Brunonis annotationibus narrare pergit Surianus. Primum sic habet: « Domna Laura Carrafa, filia ducis Niverniæ, comitissa Arenarum, cum prægnans esset, in gravissimam incurrit valetudinem, quæ cum in extremis ageret, vir ejus D. Franciscus, comes Arenarum, qui semper S. Brunonem pie coluerat, votum fecit, oblatum se ad illum altare calicem argenteum; et tunc, sicut comes ipse et comitissa testati sunt, sabata est ab illa gravi infirmitate, et tempore opportuno enixa est infantem, cui nomen S. Brunonis in baptismate imposuerunt. Et ne immemor unquam esset accepti beneficii mater, vovit vestes albas induere, quibus indutus fuisse visus ipse S. Pater, qui in somnis ei apparuerat. »

B 5. Secundum his verbis concipitur: « Anno 1522 quidam ex oppido Zimbardo Squillacensis diocesis, quatuor fere passuum millibus a monasterio » (S. Stephani nimirum) « dissito, nomine Garetus Scopacasa, cum uxore sua Isabella adduxerunt ad januam monasterii unicam filiam suam, habentem spiritum immundum, cumque ad eam allatæ fuissent reliquiæ sanctorum Stephani et aliorum divorum, ut dæmon ab ea eiceretur, sicut alias factum fuerat, et nulla spes egressionis appareret, V. P. Vicarius P. de Corduba consilium parentibus puellæ dedit, ut ad specum S. Brunonis, quæ milliario a monasterio abest, eam ducerent. Quo cum pervenissent, ter flexis genibus capellam devote orantes circumierunt. Dein puella post osculum pedibus imaginis S. Brunonis impressum hausit aliquantum pulveris ex eadem specu. Mirabile dictu, post sumptum pulverem spiritus infestus cœpit per viscera puellæ discurrere, ac inde immigrans in brachium ad manum tandem devenit; et, ut indicium excessus sui relinqueret, in summitate digiti unguis tumore facto, latius apertis poris non sine sanguine exitum sibi prævidit et penitus abscessit. Tam malo hospite liberata puella cum parentibus ad monasterium regressa est, ubi Deo et S. Brunoni, liberatori suo, gratias immensas retulit. » En modo etiam postremum e tribus supra dictis miraculis. Sequentibus hisce apud Surianum pag. 323 verbis exponitur: « Per eadem tempora » (annum scilicet 1523, quo trium dictorum miraculorum certius redditum fuit generale ordinis Carthusiensis capitulum, haud multum prægressa) « in oppido Pizzone diocesis Melitensis, sexto lapide a monasterio » (Turritano S. Stephani nimirum) « dissito, sacerdos quidam e gremio cleri sæcularis nomine Sophranus Miriano, habens apostema in pectore circa vitales partes, votum nuncupavit S. Brunoni. Qui, continuo sanus effectus, sicut ipse scripto testatus est, facem cereæ [ceræ] virginicæ misit ad altare S. P. Brunonis, in qua curationis et sospitatis series legebatur. » Subdit modo hic Surianus alia miracula, S. Brunonis meritis patrata, quæ, quemadmodum ait, « exscripta sunt ex schedis mss. D. Nicolai Riccii

de Taberna, professi ejusdem (S. Stephani) domus, accuratiusque, adjectis etiam aliis nonnullis, a V. P. Severo a Neapoli fuere digesta.

6. Verum cum primum ex his anno demum 1524 accidisse notetur, citiusque fortassis, quam hic me relaturum, in Commentario prævio num. 746 spondi, S. Brunonis et S. Vincentii Ferrerii apparitio, Aloysio Bertrano seu Bertrando S. Ludovici Bertrandi patri, divinitus oblata, evenerit, lubet hanc, antequam ullum ex iis recenseam, lectori hic, ne ab ordine chronico deflectam, exhibere. A Suriano itaque pag. 318 et seq. hunc narratur in modum : « Isdem (pater scilicet S. Ludovici Bertrandi) alia vice, defuncta prima sua uxore, pergebat ad eandem domum (Carthusianam nempe) Portæ-Coeli, quæ Valentia (Hispaniæ scilicet Tarraconensis civitate, in qua commorabatur) quatuor leucis abest, religiosum habitum petiturus, atque in itinere iidem SS. Vincentius et Bruno se videndos præbuerunt, dicentes, voluntatem Dei non esse, ut religiosus fieret, sed ut ad sæculum rediret. Qui ex secunda postea ducta uxore Joanna Angela anno 1526 sustulit B. Ludovicum Bertranum ordinis Prædicatorum, qui, sanctitate et miraculis clarus, ad cælum abiit anno 1581. » Ita loco citato Surianus, ibidem etiam addens, relationem istam a P. Joanne Madariaga part. 1 Vitæ S. Brunonis cap. 22, § 3 et S. Ludovici Bertrandi Vita, per fratrem Justinianum Antist. exarata, fuisse descriptam; quod sane, cum in hac relatio eadem reperiatur, veritati putō esse consonum. Ad miracula modo, quæ ex Nicolai Riccii schedis mss. deprompsit accuratiusque, teste ex dictis Suriano, digessit aliisque nonnullis auxit Severus a Neapoli, progredior.

7. Primum e Suriani recensione sic habet : « Anno Domini 1524, cum esset Prior hujus (S. Stephani) domus V. P. David de Charcascolis Mediolanensis, professor Chartusiæ Papiensis, excellens dominus Joannes Baptista Carrafa de Neapoli, comes tunc Agrottariæ ac dominus Castri-Veteris necnon et Rocellæ, infirmatus est usque ad mortem, omnique medicorum auxilio destitutus cum egeret in extremis, nocte quadam per visum objectus est ipsi S. Bruno dicens : Joannes Baptista, si restituere distuleris territorium, per tuos injuste occupatum, domui meæ S. Stephani de Nemore, morte morieris et non vives. At ille, simili voce respondens, ait : Quod territorium, Pater? Territorium, intulit, quod vos de Ninfo dicitis, concessum mihi et successoribus meis a comite Rogerio Northmanno, et, his dictis, evanuit. Statuit præfatus comes intra se de hoc certius aliquid cognoscere, ac omnia reddere. Mirum dictu! vix hoc apud animum suum constituerat, cum melius habere cœpit et febris prorsus omni que vitæ discrimine exemptus est. Dein accersitis notario et testibus visionem retulit, ac territorium, multis jam annis occupatum, restituit, ac quam plurima alia beneficia a S. P. Brunone obtinuit, quæ latius in instrumento restitutionis

A continentur. Hoc connectum est Neapoli 18 Novembris. 1519 (error hic cubat, estque annus, quo restitutionem illam factam, infra num. 13 invenies, 1529 substituendus) per notarium Virgilium de Buluito de Neapoli inter V. P. D. Octavianum de Mantua, Priorem tunc domus S. Stephani ac visitatorem provinciæ, et præfatum comitem, qui, ut in eo scribitur, bonam fidem cognoscens et attendens devotionem maximam, quam se gerere dixit erga monasterium S. Stephani et propter reverentiam, quam habet S. Brunoni, cujus sanctæ reliquæ in monasterio prædicto venerabiliter sunt repositæ, cujus merito et intercessionibus continuo existit adjutus, et præsertim in obtinenda a Domino prole, atque pro animæ suæ et prædecessorum suorum salute, certioratus prius et plene informatus de jurisdictione monasterii, etc., sponte, et bona, pura et libera voluntate relaxavit prædictum territorium de Ninfo, ac per fustem resignavit V. patri Priori, etc. Cujus capta fuit corporalis possessio 29 Januarii anno 1530 a præfato Octaviano Priore, præseente cum aliis monachis D. Stephano de Suriano professo ejusdem domus. »

8. Tale est primum, quod e mss. Nicolai Riccii de Taberna schedis, a Severo de Neapoli accuratius digestis atque aliunde auctis, Surianus loco supra citato refert; huic autem sequens proxime subjungit : « Circa annum 1540, cum B. Catharina Thomasia Majoricensis, postea canonica Regularis Ordinis S. Augustini in monasterio S. Mariæ Magdalænæ urbis Majoricarum, ætatis esset annorum circiter quinque, et cum avo suo iter haberet in loco declivi juxta Carthusiam Majoricarum, apparuit ei monachus quidam in veste alba, quæ Carthusiensium est propria, qui S. Bruno fuisse creditur, quique ei prædixit, eam Christi sponsam futuram, et non, ut avus optabat, matrimonio copulandam. Alia similiter vice, antequam decimum ætatis annum attingeret, cum antrum quoddam introgressa in foveam lapsa esset, unde sine humano auxilio exire non poterat; eo deficiente, divinum imploravit, quod continuo adfuit : nam astitit ei humana specie vir angustior in veste candida, qui ejus sententia Carthusiensis videbatur. Sed S. P. Bruno, qui alias ei eodem schemate apparuerat, fuerit oportet; qui et eam consolatus, ne timeret, admonuit, atque ut baculum, quem manu tenebat, apprehenderet ac firmiter teneret; quo apprehenso, facilis ei fuit ascensus e fovea, moxque ab ejus oculis subtractus est. » Hoc duplicis apparitionis prodigium, quod an Brunoni vere attribuendum sit, dubitari posse videtur, non ex Nicolai Riccii schedis, sed aliunde hausisse videtur Severus a Neapoli. Ita opinari me facit Surianus, cum ad illius calceum notet, esse id depromptum e Catharinæ Thomasiæ, quæ inter Prætermisissos ad 5 Aprilis diem relata apud nos est, Vita, Hispanico idiomate a V. P. Bartholomæo Valperga, Carthusiæ Majoricensis monacho, conscripta, annoque 1617 Majoricæ typis ex-

9. En modo alterius generis miraculum, nimirum, non quo cuiquam Sanctus beneficium contulit, sed quo, qui in eum fuerat injurius, divinitus fuit punitus. Id Surianus jam nunc narrato proxime subnectit itaque exponit : « Anno Domini 1544, 5 Octobris pridie illius diei, qui S. P. Brunoni sacer est, vir quidam nobilis et clarus genere, sed a callidissimo hæretico Martino Bucero misere seductus, in Carthusia Coloniensi sub tempus, quo Vespertinae preces horariae aguntur, sedebat in hypocausto, ubi hospites excipi solent, parum quid edens et bibens cum religioso P. Petro Boechem, tunc procuratore ejusdem Carthusiæ, postea Priore Confluentino, a quo cum audisset, die sequenti S. Brunonis celebrandum festum solemne, non sine stomacho respondit : Putatis vos, illum in divorum numerum relatum? Certe, si ille sanctus est, nunquam post haustum hoc poculum contingat prospera me uti valetudine. Dixit, bibit, moxque tanquam aliud agens cœpit sedere cogitabundus, ut solent phantastici. Paulo post equum conscendens ad castrum suum abiit. Nec mora : in lectum decidens, paucis post diebus ita, ut sibi ipse erat imprecatus, ex morbo periit, vel invitus approbans S. Brunonis sanctitatem. » Prodigium istud, seu divinam de irrogata Servo suo injuria vindictam etiam refert in Sacratio Agrippino pag. 214 Erardus Winheimius; verum tam hic, quam Surianus, quod nomen fuerit viro nobili, qui ob prolata in S. Brunonem verba injuria misere interiit, non edicit, ita verosimillime ambo, ut nobilissimæ ac notissimæ hodieque familiæ, e qua is ortus fuit, honori parcerent, faciendum rati. Et sane laudando omnino consilio ita fecere; quare et ego eorum exemplo a prodendo viri illius nobilis nomine hic abstineo, licet interim id e Carthusiæ Liranæ antiquo, probatæque fidei monumento apprime compertum habeam.

10. E miraculis, annum 1600 prægressis, quæ e miss. Nicolai Ricii de Taberna schedis, a Severo a Neapoli aliunde auctis, apud Surianum referuntur, hicque in medium adducenda sunt, alterum modo recenseamus. « Cum... monasterium S. Stephani » (adi Surianum in suis ad S. Brunonis Vitam, a Surio conscriptam, Annotationibus pag. 331 et seqq.) « in ampliorem formam redigeretur anno Domini, 1553, Priore existente D. Petro Paulo Lumbulo de Cajeta, professo domus Neapolis, cujus vita mansuetudine, pietate ac religione plena fuit, refectorii pars superna opere testudineo fabrefacta, quam Italici incolæ Lamiam vocant, valde profecto nitida, multoque sumptu constructa, jam sibi cohærens ac constans videbatur, ut, humore desiccato, fulcra lignæ, quæ lapides, cœmento compactos, sustinebant, subduci atque amoveri possent, opus illud aliquanto citius, quam oportuit, aggressi demoliri cœmentarii subito horribilem fragorem audiunt ex fatiscente testudine. Accidit vero, ut quidam, nomine Bonellus, operis magister ac alii ejusdem artis illi assistentes, cum in tam præsentis dis-

crimine versarentur ac periclitarentur, omnes una voce clamare cœperint : Sancte Bruno, fer opem nobis. Quo dicto, vident quemdam monachi specie, vultu venerabilem, qui eorum manus apprehendens, eos in aliam partem extra refectorium transtulit, et continuo testudo fatiscens collapsa est. Unde B. Brunonis meritis incolumes evadentes Deo beatoque Patri gratias ingentes retulerunt. » Egregie enimvero, quam potens sit in cœlis S. Brunonis patrocinium, e postremo hoc miraculo eluxit; ne autem de ejus veritate quis ambigat, apud Surianum mox subjungitur : « Hoc miraculum eo anno 1553 contigisse, præter Joannem Madariagam, id asserentem ex testificatione jurata V. P. Sylvii Prioris lib. 1, cap. 22, confirmat etiam pictura ejusdem refectorii quæ opus (quod scilicet post collapsam anno 1553 prioris structuræ testudinem fuerat resumptum) indicat consummatum anno 1554 et etiamnum adhuc ibidem memoria viget a majoribus accepta. »

11. Nec minus, quanti apud Deum meriti sit S. Bruno, aliud, quod nunc etiam subdo, probat miraculum. Hisce apud Surianum pag. 335 et seqq. concipitur verbis : « Eodem fere tempore scilicet ante annum 1558 quidam domnus Stephanus Carozza ex oppido Suriano diocesis Melitensis sex fere passuum millibus a monasterio (S. Stephani videlicet) ex primis professis domus hujus an. 1535, propter varia crimina (verba sunt chartæ capituli generalis anni 1535 in dispositione provinciæ et hujus domus) in magnum scandalum ordinis ab eo perpetrata et propter frequentes ejus apostasias, tanquam incorrigibilis, ab ordine expulsus et alienus denunciatus est. Qui deinde vixit in eodem oppido more sæcularium clericorum pluribus annis, ac tandem in maximum laterum dolorem et febrim incidit : unde et ad extrema deductus omnique prostratus destitutus auxilio elata voce clamare cœpit : Sancte Pater Bruno, adjuva me. Conspiciebatur torvis oculis ac tristi facie multo notius per cubile facere, et nihilominus semper magnis vocibus iterabat : Sancte Pater Bruno, adjuva me, nec alia verba in ore habens magis magisque cruciabatur. Hæc animadvertens frater ejus Jacobus Carozza cum cæteris domesticis, commiseratione moti, priorem monasterii adierunt, qui, his auditis, mox P. Franciscum Micelottum de Binungio, professum et procuratorem hujus domus, destinavit cum plena sua potestate et facultate eum ordini reconciliandi et illius habitu inducendi. Perrexit ille, atque intrans domum more recepto dixit : Pax huic domui, etc. Statimque infirmus, qui velut exauimis jacebat, exclamavit : Indue me, Pater, nam mori nequeo, nisi prius in gratiam receptus, habitum quoque, quem dimisi, recepero. Hoc mihi donum a Deo obtinuit pater sanctissimus Bruno. Qui simul hæc habitu fuit indutus, melius habere cœpit, et eidem patri peccata confessus sacratissimum sacramentum Eucharistiæ humiliter petiit et accepit. Deinde cum magna cordis contritione sacro oleo est perunctus.

et sic munitus diem clausit extremum, atque ad monasterium corpus ejus delatum in communi cœmeterio tumulatum fuit. Hoc autem circa annum 1558 contigisse oportuit; nam anno 1559 Fr. Micelota institutus est per capitulum prior domus Trisulti et obiit 1560. »

12. Miraculum istud, seu beneficium, a S. Brunone sacerdote, ordinis sui olim alumno, impensum, ex ordinis Carthusiensis capituli charta, uti relationis jam datæ initio indicatur, prius haurum esse, Surianus etiam, qui id ex auctis per Severum a Neapoli Nicolai Riccii schedis accepit, ad calcem subjungit, ac deinde, aliis nonnullis, quæ brevitatis causa omitto, interpositis, pag. 354 sequens, quod, in Fabricio Carrafa, cum terram de Ninfo, ab avo suo Joanne Baptista Carrafa, (adi num. 7) Carthusiæ S. Stephani restitutam, iterum occupasset, paratum, in easdem schedas e Turritanæ S. Stephani Carthusiæ tabulario fuit illatum subnectit: « Anno, inquit, 1586 mense Octobris dominus Fabricius Carrafa, marchio Castri-Veteris, Hieronymi F. ac Jo. Baptistæ Carrafæ nepos, cum majorum suorum contumacia in eo propagaretur in occupando atque indebite retinendo territorio sæpe dicto de Ninfo, et a priore illius temporis V. P. Petro Bono de Agrotaria in jus vocatus pro restitutione contemneret, in febrim incidit acutissimam, adeo ut a medicis de illius vita conclamaretur, familiares religiosissimam matrem adhuc superstitem, in proximo oppido commo antem, accersierunt ad luctuosum sui nati funus defendendum. At illa ex infortunio, quæ prædecessoribus suis ob prædicti territorii usurpationem evenerunt, edocta nuntiis respondit: Ego veniam et curabo eum, Deo dante, et S. Brunone suffragante. Illico ad filium pergens, jam morti proximum sic allocuta est: Merito hæc pateris, quia territorium de Ninfo S. Brunonis injuste occupas, et nunc audi sermonem meum, accersi priorem S. Stephani dictumque locum ei restitue, et statim liberaberis, sciesque, quia manus Domini super te est, affligens et eruens te.

13. « Statim ille matris monitis obtemperavit, ac coram multis astantibus se ita facturum protestatus est. Misericors autem Deus, qui non vult mortem peccatoris, sed ut convertatur et vivat statim febrim imperavit ac recessit, atque incolumis effectus, quod sponderat, opere adimplevit, publico confecto instrumento 18 Octob. 1586, Indict. xv per manus Consalvi Ermogida de terra Spatalæ, in quo sanitatem miraculose se recepisse constat his verbis: Pro summa devotione prædicti S. Brunonis et per merita et beneficia recepta et diversimode habita, et quæ a prædicto S. Brunone habere sperat, et in dies habet, et præsertim in præsentem suam magnam infirmitate, etc., et confirmavit, cessionem Jo. Baptistæ sui avi 18 Novembr. anni 1529, ut (vide num. 7) supra. Eodem die etiam litteras dedit ad conventum, commendans se ejus precibus. » Venio nunc tandem ad miracula, e jam sæpe

laudatis schedis hausta, atque in annua, qua e Turritanæ S. Stephani ecclesia ad Turritanam itidem S. Mariæ ecclesiam sacrum Brunonis caput deferri ex supra dictis modo solet, solemnitate ad ejus invocationem patrata. Surianus pag. 356 ac scribit: « Anno 1589 convenientibus juxta morem ex castris, oppidisque circumpositis quamplurimis sacerdotibus et promiscui sexus turbis cum solemnibus supplicatione, qua e monasterio S. Stephani Feria secunda post Pentecosten conventualiter a monachis defertur simulacrum argenteum umbilico tenus, in quo asservatur caput S. P. N. Brunonis, et digitus integer S. Stephani protomartyris, in manu itidem argentea reconditus, qui ab Urbano II, instante comite Rogerio, huic domui. » (Calabrinæ B nimirum S. Stephani) « donatus fuisse perhibetur, ad ecclesiam B. Mariæ, milliario hinc distantem, juxta quam olim fuit eremus, a S. Brunone constructa, multi ex diversis languoribus Dei Genitricis auxilio et S. Brunonis meritis curati sunt, quos propriis oculis multi ex nostris viderunt; erant enim ibi monachi et conversi num. 25.

14. « Ibidem vidisses alios supplicabundos opem B. Virginis, alios S. P. N. Brunonis nomen inclamantes; nec frustra: sanabantur enim a quacunque detinebantur infirmitate. Adfuit tum inter eos mulier quædam ex vicino oppido, Pizzone dicto, muta, quæ decem et octo annos elocuta verbum non fuerat, et mox in illa præfata ecclesia clamare cœpit: Misericordia! tuncque loquendi liberum usum recepit. In cujus accepti beneficii memoriam habitum ordinis alium more sanctimonialium nostrarum semper gestavit, et quotannis ad festivitatem annuam ejusdem ecclesiæ inter primas advenit. Alia quædam mulier ex oppido Suriano ad præfatam ecclesiam accessit, quæ, duodecim annos habens in infirmitate sua, omnem fere substantiam frustra in medicos erogarat. Hæc coram omnibus flexis genibus orans clamare cœpit; Serve Dei S. Bruno, jam confessa sum, jam sanctissimum Eucharistiæ sacramentum suscepi, si expedit salutem animæ meæ, impetra mihi sanitatem; sin autem, felicem obitum; læta enim moriar, si hoc mihi contigerit in hac ecclesia. Mirabile dictu! Continuo defuncta est, et quasi ridens ab omnibus conspiciabatur, atque in eadem ecclesia sepulturæ tradita est. » Talia sunt duo, quæ præsentem § recensenda adhuc erant, seu miracula seu beneficia. Verum erit fortassis non neutro, qui, an primum ex his S. Brunonis patrocinio patratum fuerit, revocet in dubium, quod mulier muta, in cujus favorem obtigit, invocasse illum non legatur. Attamen, cum hæc alium sanctimonialium Carthusianarum more habitum in accepti beneficii memoriam deinceps gestarit, acceptum id Brunoni retulisse, itaque sese hunc invocasse confessa videtur; quod cum ita sit, partem equidem in illo seu miraculo seu beneficio, nisi forte, quod tamen non puto, sanctissimæ Dei genitrici ascribendum potius totum id sit, habuisse

Sanctum, admittendum apparet. Ad ea modo, quæ ac statim liberatus ad obitum usque incolumis permansit. Obiit vero postea i Aug. 1625. » Cum Ludovicus Suespeckh, qui, dum Turritanæ S. Stephani et S. Brunonis Carthusiæ prior esset, dæmonium, pulvere ex lapide antri S. Brunonis adhibito, e fratre Blasio energumeno, uti hic narratur, expulsi, prior primum, quemadmodum apud Surianum loco cit. Severus a Neapoli docet, anno 1608 fuerit creatus, annoque 1611 obierit, oportet, ut tempore, inter utrumque hunc annum medio, prodigium istud acciderit; quare cum forte etiam annum 1609 præcesserit, visum est id hic præmittere aliis adhuc recensendis miraculis, quæ vel hoc ipso anno vel serius evenere.

§ II. *Aliquot miracula, sæculo xvii, ante annum tamen hujus xxiv, patrata, recensentur, et qui tandem Sancti cultus ad universam Ecclesiam exarsus, festumque ejus tunc Colonia Agrippinæ celebratum fuerit, exponitur.*

15. Non pauca, pulvere abraso e lapide specus seu antri, in quo, ut nonnulli ex dictis in commentario prævio § 45 volunt, continuo S. Bruno post suum in Turritanani eremum secessum habitavit, reque etiam vera subinde (adi eundem commentarium prævium num. 748) commemoratus fuisse videtur, in ægrotantium languidorumque favorem patrari miracula, Surianus in suis ad Brunonis Vitam, a Surio contextam, adnotationibus e Nicolao Riccio de Taberna supra laudato præfatus, sequens seu miraculum seu beneficium, quod, pulvere illo adhibito, patratum fuit, e recensione Severi a Neapoli, qui illud, ut præmittit, e Basilio, Carthusiæ Turritanæ fratres converso, rei que gestæ oculato teste audivit, pag. 361 in medium adducit hisce ipsis Severi verbis: « Frater Blasius de Pace ex eadem Serra oppido vicino ad milliare, monasterii » (S. Stephani de Nemore) « conversus, professus ejusdem, Deo permitte, a maligno spiritu obsessus misere vexabatur. Cui V. prior prædictus » (Ludovicus Suespeckh nimirum) « summa, qua præditus erat, charitate compatiens, cupiens ovem suam ab invasione infernalis lupi eripere, sciens etiam, genus quoddam dæmoniorum non nisi oratione et jejuniis ejici, tribus diebus pane et aqua duntaxat victitavit, atque, aliis negotiis intermissis, solum orationi vacans permansit. Post tertium diem, accuratori generali peccatorum confessione præmissa, in sacrarii altari, in quo in fabricato loculamento, ebene argenteoque permisto varie celato, asservantur caput S. P. Brunonis in argenteo simulacro, et aliæ sanctorum reliquiæ, missam quoad devotius potuit, celebravit, præsentem fratrem Blasio, arreptitio et prædicto fratre Basilio.

16. « Post missam ventum est ad exorcismos, et cum dæmon egredi cunctaretur, recordatus est P. Prior lapidis specus S. Brunonis, ac statim mandavit F. Basilio, ut, conscenso equo, quantocius lapidis pulverem, e specu sumptum, ad se perferret. Qui jussa complens, cum, accepto inde pulvere, domum rediret, in medio itinere derepente ventum validum contra se irruentem sensit. Quo violenter ex equo excussus in terram male acceptus cecidit. Eodem momento dæmon, in cachinnum solutus per os arreptitii in hæc verba prorupit Calabrorum dialecto: At come buono conzato se ne terra! quæ Latine sic sonant: At quam bene acceptus rediit. Ita mihi præcise referente eodem fratre Basilio, equo sine sessore recta ad monasterium redeunte, homines ad prostratum, ut existimant, nec e terra adhuc surgere valentem, excurrerunt, domumque reduxerunt. A quo accepto pulvere atque contra dæmonium adhibito, illud exire ab homine cogit,

ac statim liberatus ad obitum usque incolumis permansit. Obiit vero postea i Aug. 1625. » Cum Ludovicus Suespeckh, qui, dum Turritanæ S. Stephani et S. Brunonis Carthusiæ prior esset, dæmonium, pulvere ex lapide antri S. Brunonis adhibito, e fratre Blasio energumeno, uti hic narratur, expulsi, prior primum, quemadmodum apud Surianum loco cit. Severus a Neapoli docet, anno 1608 fuerit creatus, annoque 1611 obierit, oportet, ut tempore, inter utrumque hunc annum medio, prodigium istud acciderit; quare cum forte etiam annum 1609 præcesserit, visum est id hic præmittere aliis adhuc recensendis miraculis, quæ vel hoc ipso anno vel serius evenere.

17. En adeo nunc unum, quod anno 1609 accidit, quodque, licet non pulvere, e Brunoniani antri lapide accepto, Sancti tamen patrocinio fuit patratum. Hisce exstat apud Surianum pag. 363 et seq. verbis expressum: « Sub eodem P. Priore » (monasterii S. Stephani Ludovico Suespeckh) « anno 1609, cum ad monasterium vectaretur magnus lapis, e vicina lapidicina excisus, quadratus, octo vel amplius palmos habens undique in longitudine, et nunc fere cum dimidio diametrale, usui futurus pro tabula summi altaris ecclesiæ, tanti ponderis, ut a pluribus boum jugis supra lignea machina ægre advehi potuerit, et multus ad visendum populus accederet, quidam David Muller Brandeburgensis, in lapide et ligno egregius sculptor, qui suæ artis admiratione digna multa emblemata ex lignorum segmentis coagmentatis versicoloribus effecit in hæc monasterio, quique præfatæ machinæ structor et præfectus operis aderat, cum medio itinere flexo poplite currum adaptare vellet, ac subtus aspiceret altera ex rotis tibiam illius adeo valide pressit, ut in terra, penitus humo cedente ponderi, absconderetur, ipso David clamante, S. Bruno, opem fer mihi; eunque plurimi commiserationis ergo accurrissent, tibiam ejus comminutam existimantes, inventa est aliquantulum in nervis hæc a, quæ etiam paulo post perfecte curata est. In eodem loco præfatus sculptor ædiculam seu parvulam capellam, in colle sitam, suis sumpibus erigendam ad rei futuram memoriam curavit, quæ adhuc exstat. » Duobus hisce jam relatis atque apud Surianum exstantibus miraculis aliud modo subjungo, typis hactenus, quod sciam, non subjectum, quod in S. Brunonis imagine Cahallione, seu, ut ab aliis scribitur, Cavallione, episcopali Vindascini in provincia ad sedem apostolicam spectantis comitatus civitate, anno 1610 patratum est, quodque cum Majoribus nostris e Magna Carthusia anno 1668, uti, quam ei ascripserunt, noitia me docet, fuit communicatum.

18. Sequentibus hisce verbis describitur: « Anno Domini 1610, mense Augusto, Alexander Maurissius, civis Cavallicensis, visa tabella quadam in choro PP. Capucinatorum Cavallicensium, in qua recentem a patre Bernardino effigies sancti

Ludovici, episcopi Tholosani ejusdem ordinis (S. A. Francisci Assisiatis nimirum; neque enim sec. XIII, quo S. Ludovicus Tholosanus floruit, capuccini adhuc inveniebantur) professi, deformata fuerat, illius elegantia supra modum delectatus et captus, accessit ad patrem Fabianum de Sault sibi familiarem, instantissimeque petiit et ab eo obtinuit, ut inaugurulam sancti Brunonis hic appensam, quam pro sua in eum antiqua devotione asservabat, superdurtis coloribus opera dicti patris Bernardini in similem sancti Ludovici representationem delinearet; huic igitur operi 20 ejusdem mensis primam admovent manum P. Bernardinus et imaginis fundum indicio pro more oblinere aggreditur. Verum cum opus ob exiguitatem displiceret, supervenienti cuidam pictori, nomine L'Empereur, tradit penicillum, rogatque ut illud jam bene inchoatum ad instar imaginis sancti Ludovici absolvat, acquiescit pictor et imaginis fundum atque ipsum in cruce pendentem Salvatorem subjectamque calvariam atra fuligine oleo subacta inficit, candidam sancti Brunonis vestem in leucophæam demutat, capitium producit, manicas substringit, pro cuculla cannabinam plagulam assuit, totam denique imaginem, demptis Pontificiis insigniis, pædo scilicet ac mitra, sanctique Brunonis capite, in aliam transfiguratur. Porro, advesperascente multum jam die, sic affectam tabellam recedens P. Bernardino relinquit: qui sequenti die, mane facto, alieni operis curiosus explorator, dum imaginem propius intuetur, hæret attonitus, et inusitato successu percussus, vix oculis suis credit, nullus penicilli ductus, nullum coloris, nullum indici vestigium, pura omnia et veluti sponsia deteresa existunt, sola sandaracha, velut in perpetuum rei gestæ monumentum, sed integris prioribus lineamentis, remanserat, sicque sanctus Bruno, rejecto ascititio schemate et colore, in veste nativa candidus apparebat. Ergo inter pavorem et gaudium dubius pater Bernardinus ad patrem Andræam d'Arles cœnobii Guardianum accurrit, rem omnem communicat, sigillatim exponit, imaginem exhibet.

19. « Certatim omnes e domo Patres, audita rei novitate, adsunt, sciscitantur, audiunt, imaginem explorant, et una voce, ingens id esse miraculum, exclamant. Adest quoque Josephus L'Empereur pictor, promissi memor, pensum absoluturus, sed a patre Bernardino, quod acciderat, miraculum edoctus, prohibetur ultra manum operi (quando id inauspicato cesserat) adhibere, aut ullam deinceps alicujus Sancti effigiem in alterius commutare aggredi. His igitur omnibus visis et auditis, non sine rubore et metu dominus Maurissius imaginem, sibi restitutam, summa cum veneratione recipit, eandemque tandem, a multis visam et religiose spectatam, D. Dionysio Saily, priori Carthusiæ Bonipassus, dono dedit. Exstat de ea re authenticum instrumentum, a reverendo officiali et vicario generali reverendissimi episcopi Cavallicensis, Alexandro

Maurissio, Josepho L'Empereur et Joanne Baptista Gemifrem notario et scriba Curiae spiritualis Cavallicensis subscriptum et sigillo episcopali munitum, quod una cum prædicta imagine, supra exhibitâ, Carthusiam ab eodem D. Dionysio transmissum in tabulariis domus integrum asservat. » Majores nostri, qui, quemadmodum supra jam indicavi, sese e Carthusia majori conceptam hisce verbis miraculi, in S. Brunonis imagine patrati, relationem accepisse, in margine ascripserunt, notula apposita etiam monent, sese et illam Sancti imaginem, et ipsum instrumentum authenticum, cujus sub finem jam datæ relationis mentio sit, in sacello, S. Brunoni in Carthusia majori sacro, viderisse, cum ibi anno 1662 versarentur. Porro imaginis illius exemplar ad majores nostros una cum miraculi relatione missum fuisse, e verbis, quibus hæc initio et fine concipitur, apparet; verum ego id, quod alioquin æri incisum lectori hic exhiberem, inter sepositas de S. Brunone notitias invenire haud quivi. Unum modo adhuc, quod miraculis, a Sancto factis, apud Sorianum accensetur, quodque annum 1624 præcessit, studioso lectori, antequam ad alia, ad gloriam Sancti posthumam spectantia, sermonem convertam, hic exhibeo.

20. Illis verbis exponitur: « Anno 1625, cum esset prior D. Joannes Manduci de Seminaria oppido diœcesis Melitensis, qui sacella SS. Stephani et Brunonis, sita in transversa parte ecclesiæ sub tholo, marmoribus versicoloribus Roma magno sumptu advectis exornanda curavit, coaptandorum marmorum causa venit etiam huc inde quidam Gaspar marmorarius, qui, humani generis hoste suggerente, et carnis fomite titillante, quadam die cum alio ejusdem artis socio, dicto Michaelè Siculo, intrâ ecclesiam S. Mariæ (De Turri nempe) solus cum eo de certa muliere ad inhonestam sollicitanda verbis miscebat prope parvam januam ad dextrum latus dictæ ecclesiæ, tuncque repente audiunt, quatuor validis ictibus pulsari gradus, tunc ligneos, dein vere lapideos factos, quibus ab exteriori parte ecclesiæ ascenditur ad chorum super atrium ecclesiæ constructum. Ad quem strepitum exterritus Gaspar egressus est foras per eam lateralem januam, ac clare conspexit terga monachi nostro habitu induti vicinum nemus petentis ac penetrantis. Ex cujus aspectu majore timore est percussus, cum probe sciret monachos nostros nec illa die et hora illic adesse, nec unquam solos eo advenire solere; unde nec vane opinatus est, S. Brunone fuisse, cui cordi semper fuit, et est honestas ac sanctitudo Dei donum decens. Dein timore compunctus rem totam aperuit D. Mathiæ Nucifero professo, et tunc monasterii sacristæ: quo referente, hæc in Acta relata sunt. Eodem anno illa mulier interfecta est a cognatis, et Gaspar de nocte, tempore carnis priviæ, ad proximam villam divertens graviter est in capite vulneratus, sed brevi convaluit, S. P. N. Brunoni se commendans: qui et me hæc scribentem, ut

missam ad illius altare et honorem offerrem, exoravit; quod libenter, nesciens, rem occultam esse, præstiti. »

21. Cum hæc, quæ apud Surianum pag. 365 et hinc seqq. Severus a Neapoli hic narrat, anno 1623 accidisse, ipsa prodat data hujus relatio, eodemque etiam anno Sancti nostri cultum propagari contigerit, chronologicus, quem sequi statui, ordo exigit, ut de re hac modo hic tractem. Publica S. Brunonis veneratio ab anno 1514, quo fuerat is explicato in Commentario prævio § 47 ritu in beatorum numerum relatus, apud solos fere Carthusianos locum habuerat, cum tandem, his agentibus, Gregorius XV papa concessit, ut S. Brunonis festum missali et breviario Romano inscribi officiumque de eo semiduplex die sexta Octobris in quam illud incidit, ab omnibus ubique fidelibus, qui ad Horas canonicas tenentur, libere ac licite recitari possit. Breve apostolicum, quo id fecit, Benedictus XIV papa e Carthusia majori, ut ipsemet docet, accepit, atque in contextu a se de Servorum Dei beatificatione, et beatorum canonizatione operis librum primum intulit: hisce autem ibidem cap. 41, num. 7 verbis concipitur: « Gregorius papa XV ad perpetuam rei memoriam. Domini nostri Jesu Christi, qui servos suos æternæ gloriæ præmio donat in cælis, vices, quanquam immeriti, gerentes in terris, ex adjuncto nobis pastoralis officii debito procurare tenemur, ut eorumdem servorum Christi debita veneratio indies magis promoveatur, et laudetur Dominus in Sanctis suis. Quam ob rem fidelium quorumlibet, præsertim vero sub suavi religionis jugo altissimo famulantium, votis, quæ peculiarem Sanctorum hujusmodi cultum et venerationem respiciunt, libenter annuimus, prout conspicimus in Domino salubriter expedire. »

22. « Supplicationibus itaque dilecti filii D. Bernardi Gazii, ordinis Carthusiensis procuratoris generalis, nobis humiliter porrectis inclinatis de venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium sacris ritibus præpositorum consilio, quod de cætero perpetuis futuris temporibus festum S. Brunonis, ejusdem ordinis fundatoris, die 6 Octobris, qua in cælum evolavit, in missali et breviario Romano reponi, officiumque de eo semiduplex ab omnibus ubique fidelibus recitari libere et licite possit et valeat, apostolica auctoritate tenore præsentium concedimus et indulgemus. Quocirca venerabilibus fratribus patriarchis, archiepiscopis, episcopis, cæterisque ecclesiarum prælatis, in universo terrarum orbe constitutis, præcipimus et mandamus, ut in suis quibusque ecclesiis, provinciis et diocæsisibus præsentibus nostras litteras solemniter publicari, et ab omnibus ecclesiasticis personis sæcularibus, et quorumvis ordinum regularibus omnino observari faciant, non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, ut præsentium transumptis, etiam impressis, manu alicujus notarii publici

A subscriptis, et sigillo alicujus personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ munitis eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die 17 Februarii 1623, pontificatus nostri anno tertio. S. Cardinalis sanctæ Susannæ. Ita est, Silvester Spada, illustrissimi et reverendissimi domini Cardinalis vicarii notarius. » *Locus & sigilli.*

23. Apostolico huic brevi jam præverat sacre Congregationis rituum indultum, quo idem, quod per istud hic conceditur, anno 1622 jam fuerat concessum. Exstat id pariter apud Benedictum XIV loco proxime citato, sicque habet: « Supplicationi, a domino Bernardo Gazio, ordinis Carthusiensis procuratore generali, sacre rituum Congregationi porrectæ, eadem Congregationi communi illustrissimorum R. P. assensu inclinata, habita etiam Sanctissimi Domini nostri confirmatione, festum sancti Brunonis, ejusdem ordinis fundatoris, die 6 Octobris, qua in cælum evolavit, in missali ac breviario Romano reponi, et officium de eo semiduplex ab omnibus ubique fidelibus recitari concessit. Illi enim inter Sanctos præcipue universalem Ecclesiæ venerationem expostulare videntur, qui sacrarum familiarum institutores militanti eidem Ecclesiæ nunquam interitura suffragia reliquerunt. Sig. Franciscus Maria, Cardinalis a Monte. *Locus & sigilli.* Joannes Baptista Rinuccius secretarius. »

C Hoc instrumentum, quod, qui illud cum Benedicto XIV papa de mandato reverendi patris, ordinis Carthusiensis generalis, communicavit, Ambrosius Crollet, hujus scriba, 19 Novembris anni 1622 datum notat, Carthusianis petentibus a sacra rituum Congregatione fuit indultum, ipsomet annuente, ut re. itata, quibus id constat, verba fidem faciunt, summo pontifice Gregorio XV; ut proinde hic illud ipsum, quod anno 1623 per Breve, num. 21 et seq. recitatum, Carthusianis postulantis concessit, vivæ vocis oraculo antea impertiisse videatur. Nec tantum hic pontifex, ut S. Bruno per universam Ecclesiam cultu publico affici posset, indulgit; verum etiam, quo re ipsa, etiam ab iis, qui ad Horas canonicas non tenentur, veneratione congrua honoratur, indulgentiam plenariam omnibus, qui luce ipsi sacra Carthusianorum ecclesias visitarent, exigique pro lucrandis plenariis indulgentiis solitas preces ibidem effunderent, propensissime concessit. Exstantes apud Surianum litteras apostolicas, quibus id fecit, lubet etiam huc transcribere.

24. Sequentibus itaque apud hunc vitæ S. Brunonis, per Surium concinnatæ, commentatorem verbis concipiuntur: « Gregorius papa XV ad perpetuam rei memoriam. Splendor paternæ gloriæ, qui sua mundum illuminat ineffabili claritate, pia vota fidelium, de clementissima ejus majestate sperantium, tunc præcipue benigno favore prosequitur, cum devota ipsorum humilitas Sanctorum precibus et meritis adjuvatur. Volentes igitur, omnes et sim-

gulas ecclesias monasteriorum monachorum Carthusianorum ubicunque existentium aliquo spirituali munere illustrare, de omnipotentis Dei misericordia ac beatorum Petri et Pauli apostolorum auctoritate confisi, omnibus utriusque sexus Christi fidelibus, vere poenitentibus et confessis ac sacra communione reffectis, qui aliquam ex dictis ecclesiis die festo sancti Brunonis, sexto mensis Octobris celebrari solito, a primis Vesperis usque ad occasum solis festi hujusmodi singulis annis devote visitaverint, et ibi pro Christianorum principum concordia, hæresum exstirpatione ac sanctæ matris Ecclesiæ exaltatione pias ad Deum preces effuderint, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem misericorditer in Domino concedimus, præsentibus perpetuis futuris temporibus valituris. Volumus autem, quod præsentium transumptis etiam impressis, manu alicujus notarii publici subscriptis et sigillo alicujus personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub annulo piscatoris die 3 Julii, anno 1623, pontificatus nostri anno tertio. »

25. Surianus, pontificia hac, qua quamlibet Carthusianorum ecclesiam die sexta Octobris seu luce S. Brunoni sacra frequentantibus indulgentia plenaria a Gregorio XV fuit concessa, pag. 266 et seq. recitata bulla, mox subjungit : « Hac autem bulla, velut classico personante, varii variarum regionum excitati populi, certatim quisque pro sua in sanctum Brunonem religiosiore observantia, exaggeratum cultum (eidem nempe S. Brunoni) impenderunt, » ac deinde narrat, quanta solemnitate ac pompa Sancti festum Coloniz Agrippinæ nominatim, Leodii et Liræ in Brabantia celebratum tum fuerit. Ut brevitati studeam, qui id in priori e tribus hisce civitatibus, quæ Sancto natalis obligit, factum fuerit, e laudato Sancti Vitæ, per Surium scriptæ, commentatore lectorem edocere duntaxat lubet. Ac primo quidem, antequam verba, quibus is scriptor rem exponit, huc transcribam, de anno quo solemnitas ista Coloniz Agrippinæ acciderit, nonnulla dicenda sunt, ne quis forte illam, quod litteris apostolicis, mox recitatis annoque 1623 datis, proxime a Suriano subdatur, hoc etiam anno, quod ex dicendis secus habet, evenisse arbitretur. Solemnitati itaque, qua, cum pontificia, quam proxime memoravi, bulla data fuisset, Coloniz Agrippinæ S. Brunonis festum celebratum fuit, prævit edictum, quo Ferdinandus princeps elector et archiepiscopus Coloniensis omnes archidiocesis suæ clericos, ut instans S. Brunonis festum congrua debitaque devotione celebrarent, vehementer hortatus est, nonnullaque eo spectantia præscripsit. Lubet et monumentum illud, quod inter sepositas a majoribus nostris de S. Brunone notitias inveni, integrum huc transcribere, tum ne quid, notatu dignum, quod ad gloriam Sancti posthumam facit, præteream, tum quod ex eo, solemnitatem, de

A qua hic nobis sermo, Coloniz Agrippinæ, non anno 1623, sed anno 1624, celebratam fuisse, intelligatur, quemadmodum mox, cum id recitaro, ostendam.

26. His verbis concipitur : « Ferdinandus Dei gratia sanctæ Coloniensis ecclesiæ electus et confirmatus archiepiscopus S. Rom. Imp. per Italiam archicancellarius, et princeps elector, episcopus Paderbornensis, Leodiensis et Monasteriensis, administrator Hildesheimensis, Corbeiensis et Berchtesgadensis, princeps Stabulensis, comes Palatinus Rheni, utriusque Bavariz, Westphaliz, Angariz, Bullionis dux, marchio Francimontensis, comes Lossensis, Longiensis, Hornensis, S. Sedis apostolicæ legatus natus, etc. Venerabili clero et universis, ac singulis Christi fidelibus civitatis et archidiocesis nostræ Coloniensis salutem in Domino sempiternam. Cum Deus Opt. Max. Pater ille misericordiarum pro paterna sua providentia et infinita erga nos charitate suos quibusque locis et temporibus Sanctos varie dispertitur, ut nobis in caliginoso isto mundo inter tot dogmatum ac morum errores facem præferant, ac in viam salutis æternæ quasi manu ducant, tum vero jugiter hæc nostram Coloniensem ecclesiam oculis suæ benignissimæ misericordiæ respexit et cæteris orbis terrarum regionibus ac provinciis eminentiorem reddidit, dum clementissime voluit et concessit, ut plurimorum maximorumque Sanctorum parens, alitrix, domicilium et custos esset; quorum nimirum meritis et suffragiis, postquam fidem suscepit, recidiva non fuit, sed in fide stabilis, estque et audit Romanæ ecclesiæ fidelis filia aliaque quæ inde velut e perenni omnium bonorum fonte scaturiunt et derivantur, consequitur. Inter quos sane velut stella inatutina refulget sanctus Bruno, magnum Ecclesiæ Dei decus et ornamentum, civis Coloniensis, Coloniz nobili Hartenfaust familia natus et educatus, anno partæ salutis post millesimum centesimum primo mortuus; post millesimum quingentesimo decimo quarto a Leone X inter Sanctos relatus, celeberrimi juxta et sanctissimi ordinis Carthusiensis (cujus laus est in Ecclesia) fundator et patriarcha. Porro nuper nobis exhibitæ et intimatæ fuerunt litteræ Sanctissimi domini nostri Gregorii felicis recordationis Pape XV. super celebratione festi atememorati S. Brunonis hujusmodi sub tenore. »

27. Hic modo Gregorii XV papæ, qui anno 1623 die 8 Julii, ac proin, antequam hoc Coloniensis archiepiscopi edictum emitteretur, vita functus est, recitatur breve, num. 21 et 22 datum, ac deinde pergitur hoc modo : « Nos itaque tum pro ea obedientia, quam debemus S. Sedi apostolicæ, tum pro religioso nostro affectu et veneratione erga Sanctos Dei, eos præsertim, qui nos et ecclesiam nostram propius contingunt, tenore præsentium auctoritate apostolica vobis commissa, nec non de consilio et consensu venerabilis nostri capituli vobis supradictis litteras apostolicas notificamus, et pro illarum

exsecutione clericos tam sæculares quam regulares A
enixe in Domino requirimus et monemus, ut diem
istum solemniter debita et exemplari cum devotione
iuxta tenorem supra positi brevis apostolici cele-
brent, aliisque Christi fidelibus suo exemplo
præcant, ecclesiarum vero rectoribus, pastoribus
et divini Verbi concionatoribus districte serioque
præcipimus et mandamus, ut in festo S. Michaelis,
quod incidit in Dominicam 17 post Trinit., 29 Sep-
tembr. Christi fideli populo alta et intelligibili voce
publicent et eundem, exposita Sancti vita, diligenter
adhortentur, quatenus festum ejus pie ac religiose
obeant, haud dubia spe, quod Sanctus iste origine
et educatione noster pio in patriam affectu nos gre-
gemque nobis commissum suis apud divinam ma-
jestatem precibus et suffragiis, hisce periculosissimi
exulceratissimis locis ac temporibus, tueri
p rro et conservare perget; id quod sane eo magis
nobis necessarium, quo graviora ab hæresi et a
bello circumstant pericula. Quo vero Christi fideles
ad debitam venerationem ac devotionem promptius
obeundam magis excitentur, significamus præterea
et attestamur supra memoratum SS. D. N. Grego-
rium papam XV aliis specialibus litteris (perpetuis
futuris temporibus valituris) omnibus utriusque
sexus Christi fidelibus vere pœnitentibus et confes-
sis ac sacra communione refectis, qui ecclesiam
Carthusianorum die festo S. Brunonis, 6 mensis
Octobris celebrari solito, a primis Vesperis usque
ad occasum solis festi hujusmodi singulis annis
devote visitaverint, et ibi pro Christianorum prin-
cipum concordia, hæresum extirpatione, ac Sanctæ
matris Ecclesiæ exaltatione pias ad Deum preces
effuderint, plenariam omnium peccatorum suorum
indulgentiam et remissionem misericorditer in
Domino concessisse.

28. « Quod quidem nos ita declaramus, ut fideles
feminei sexus (quibus aditus intra septa monaste-
rii et limina ecclesiæ præclusus est) ante ipsum
monasterium sive ecclesiam foris orando eandem
indulgentias lucrari possint, et valeant. » Cum anno
illo, quo Ferdinandus, Coloniensis archiepiscopus,
isthoc edictum emisit, Dominica post SS. Trinitatis
festum septima decima in vigesimam nonam, uti
ipsum illud instrumentum manifestat, Septembris
diem inciderit, hocque non anno 1625, sed, ut com-
putanti patebit, anno 1624, quo Pascha die 7 Apri-
lis ac proin sanctissimæ Trinitatis festum die se-
cunda Junii celebratum fuit, venerit, edictum illud
posteriori hoc anno quo etiam apud Petrum Cholinum
Coloniæ Agrippinæ excusum ad calcem notatur,
editum fuisse, necesse est. Jam vero cum id Colo-
niensi, de qua hic disserimus, solemnitati, ut jam
dictum præverit, consequens est, ut nec hæc ante
annum 1624 contigerit; quin autem hoc ipso anno
evenerit, dubitandum non apparet, cum equidem
haud dudum a præfato edicto locum habuerit, quem-
admodum ex ipsis, quibus hoc concipitur, verbis
facilest conjicere. Verba modo, quibus ea a Suriano

describitur, huc transferamus. Sequentia hæc sunt:
« Festum (S. Brunonis nimirum) tota civitas (Colo-
niensis nempe) solemniter, jucundantiumque in
morem celebravit et encœniavit. Totus senatus in
Carthusia secundum faciem Sanctorum lætum diem
egit tam in choro, quam in trichoro. Universus
clerus et omnes omnino aliorum ordinum religiosi
contesserant. Et ne sequior sexus se doleret
et quereretur exclusum, ante portam pœgma et
spectandæ magnitudinis ara fuit erecta. Quo
in loco confertissimæ mulieres missam et com-
munionem, concionemque avidis animis exce-
perunt.

29. « Phonascorum quoque non defuit in Vesperis
utrisque et missa gr. tissimum concentus. Processum
est subinde per peristylum majus cum ea gravitate
pompaque, quæ Sanctos deceret; pone sequente
senatu P. Q. Col. In ipso flagrante die festo mis-
sam cantavit baro et canonicus Ecclesiæ metropo-
litanæ, diaconum egit comes et canonicus, subdia-
conum canonicus presbyter. In octavis (nam per
totas octavas confluxus populi non defuit) vicarius
serenissimæ principis missam quoque cecinit, cui
canonici duo subservierunt et phonasci tam in mis-
sa, quam in utrisque Vesperis suum officium egre-
gie sane impleverunt. Ut verbo absolvam, ex quo
stetit illa Carthusia, nihil illi solemnitati compara-
bile, nihil æquale vidit. Totius tandem solemnitis
coronidem adiecit ipse serenissimus princeps elec-
tor et archiepiscopus, qui post Octavas proxima Do-
minica Carthusiam visitavit, S. Euchari tiam per-
cepit, hospitatusque ea nocte est in pastophorio. »
Coloniensis archiepiscopus Ferdinandus hic memo-
ratus Guillelmi V Bavaricæ ducis ex Renata Lotha-
ringa exstitit filius, anno 1577 natus, qui, cum patre
suo Ernesto, Coloniensi archiepiscopo, anno 1595
datus fuisset coadjutor, ei etiam, anno 1612 vita
functo, in Coloniensem successit archiepiscopatum,
quem ad annum usque quo obiit 1650 optime ad-
ministravit. Porro verbis proxime recitatis subdit
mox Surianus, qui Leodii ac deinde qui Liræ, post-
quam ut Sanctus sexto Octobris die per universam
Ecclesiam ritu semiduplici coli posset, a Grego-
rio XV papa anno 1623, fuisset concessum, festiva
D ejus lux solemniter a primariæ etiam notæ viris,
qui Carthusiani ordinis non essent, fuerit celebrata.
Verum cum a verbis, quibus tum peractam in binis
hisce civitatibus solemnitatem scriptor ille exponit,
recensendis abstinere, brevitatibus studio, ut jam
monui, sit fluxum, ad alia, quæ ad gloriam
Sancti posthumam adhuc spectant, gradum modo
facio.

§ III. *Fueritne Sanctus anno 1623 a Gregorio XV,
an serius duntaxat a Clemente X canonizatus,
examinatur, reliquaque, quæ ad gloriam ejus
posthumam faciunt, magisque videntur notatu di-
gna, in medium proferuntur.*

30. Apostolicis litteris, § præcedenti recitatis, qui-
bus ut S. Brunonis festum die 6 Octobris, qua ad cœ-

los is migravit, missali et breviario Romano inscribi, officiumque de eo semiduplex ab omnibus ubique fidelibus libere ac licite recitari possit, Gregorius XV papa anno 1623 concessit, æquipollenter canonizatum Sanctum non fuisse, Benedictus XIV papa in suo, quod commentarii prævii loco non uno laudavi, de Servorum Dei beatificatione et beatorum canonizatione opere existimat; ita enim in hoc, lib. 1, cap. 41, num. 6 scribit: « Nullo certe pacto dici posse videtur (adi quæ huc facientia Commentarii prævii § 47 disputata sunt) sanctus Bruno a Leone X canonizatus; sed ejus æquipollens canonizatio, eximii tanti viri meritis, præclarissimi ordinis fundationi, continuatæ insignium miraculorum famæ cultusque concessioni, primum quidem universo Carthusianorum ordini a Leone X factæ, postea toti Ecclesiæ ad libitum a Gregorio XV, innixa, assignanda videtur summo pontifici Clementi X, ut ex sequenti decreto colligitur: « Enixis precibus, « Sanctissimo domino nostro Clementi X porrectis « per Eminentissimum dominum Cardinalem Nicardum nomine serenissimæ Hispaniarum reginæ, « quibus Sanctitati suæ supplicabatur, ut dignaretur concedere, quod officium sancti Brunonis « confessoris, fundatoris ordinis Carthusiensis, « hactenus ab Ecclesia universali sub ritu semiduplici recitatum (supple ad libitum) imposterum « sub duplici recitaretur ab omnibus utriusque « sexus tam sæcularibus, quam regularibus, qui « ad horas canonicas tenentur, et remissis a Sanctitate sua ad sacrorum rituum Congregationem, « eadem ad relationem eminentissimi domini cardinalis Sfortiæ censuit, prædictam gratiam concedi posse, si eidem Sanctissimo Domino nostro « visum fuerit, die 3 Martii 1674. Et facta de prædictis Sanctissimo relatione per me secretarium, « Sanctitas sua benigne annuit die 14 ejusdem mensis Martii, et anni 1674. »

31. Ita Benedictus XIV papa laudatus, S. Brunonem a Clemente X, ac proin non præfatis apostolicis Gregorii XV litteris, canonizatum fuisse, non obscure docens; ita autem opinatus est quod, quem admodum inserta sacrorum rituum Congregationis decreto, quod hic recitat, parenthesi satis indicat, litteris illis cultus præceptum non includatur. Verum Ambrosius Crollet, reverendissimi patris generalis capitulique ordinis Carthusiensis scriba, qui easdem litteras, mandante eodem reverendissimo Patre, cum Benedicto XIV communicavit, aliter prorsus censuit. Iisdem enim apud eundem Benedictum operis laudati lib. 1, cap. 41, num. 7 sequentia verba præmittit: « Anno 1623 supra memoratus Gregorius Papa præcepit, ut die 6 Octobris omnes sæculares et regulares ubique terrarum sub semiduplici ritu recitent officium sancti Brunonis confessoris, fundatoris nostri, nec non in breviario, Missali et Calendariis imposterum imprimendis festum ejusdem sancti Brunonis describendum statuit; » e quibus sane

manifestum sit, laudatum Ambrosium Crollet in ea opinione fuisse, qua supra recitatas Gregorii XV papæ litteras cultus ecclesiastici præceptum includere, existimavit. Verum utri assentiendum est? Huicne ordinis Carthusiensis alumno, an Benedicto XIV? Etsi Gregorius XV papa, sese, ut S. Bruno ab omnibus ubique fidelibus, ad horas canonicas obligatis, ritus semiduplici officio die sexta Octobris coli licite possit, impertiri, in memoratis litteris primo duntaxat dicat, mox tamen adhibens verba, præceptum sonantia, subjungit, sese patriarchis, archiepiscopis, episcopis cæterisque ecclesiarum prælatis, in universo terrarum orbe constitutis, præcipere et mandare, « ut ab omnibus ecclesiasticis personis sæcularibus et quorumvis Ordinum regularibus observari faciant » litteras prædictas; hinc autem factum forte est, ut hisce omnes fideles, qui ad horas canonicas tenentur, ad officium de S. Brunone die sexta Octobris, qua is obiit, ritu semiduplici recitandum obstringere voluisse Gregorium, Crollet existimavit.

32. Forsan etiam, ni, ut id illi facerent, Gregorius præcepisse statuatur, haud satis intellexerit, qua ratione factum esse queat, ut Urbanus VIII papa, proximus Gregorii XV in S. Petri cathedram successor, officium de Brunone, novo, quo hunc colli præceperit, decreto non emisso, Breviario Romano (adi Commentarium prævium num. 188 et 193) jusserit inscribi. Res sane, ut meam modo promam sententiam, admodum videtur implexa. Et vero cum sacræ rituum congregationis decretum, Benedicti XIV papæ verbis, num. 30 huc transcriptis, inclusum, quo hæc, ut officium de S. Brunone, quod hactenus ab Ecclesia universali sub ritu semiduplici recitatum duntaxat fuerat, sub duplici deinceps recitaretur, anno 1674, summo pontifice Clemente X annuente, concessit, nullum prorsus, quod cultus, S. Brunoni deferendi, præceptum aperte sonet, verbum includat, fueritne magis a Clemente X quam a Gregorio XV sancti cultus præceptus, in dubium revocari non immerito posse videtur. Quod cum ita sit, cultusque præceptum ad canonizationem necessario requiratur, S. Brunonem canonizatum, canonizatione scilicet, uti eam vocant, æquipollenti, a Clemente X potius, quam a Gregorio XV fuisse, pro certo asseverare non ausim. Neque vero id a Clemente factum fuisse, pro prorsus indubitato habuit ipsemet Benedictus XIV; etenim (adi ejus verba num. 30 recitata) canonizationem S. Brunonis Clementi X non affirmative assignat, sed, adhibita, quæ dubitantium esse solet, loquendi formula, pontifici huic illam assignandam videri, duntaxat ait. Verum etsi res ita sit, dubiumque simul, an Sanctus seu a Clemente seu a Gregorio, ac proin an unquam (neque enim pontifex, Clemente posterior, coli Brunonem præcepisse invenitur) canonizatus vere fuerit, ex omnibus jam dictis queat videri, fuit equidem, ut officium de eo, quod duntaxat sub ritu semiduplici recitari consueverat, ab omni-

bus deinceps, qui ad horas canonicas tenentur, sub ritu duplici recitari posset, a Clemente X, ut supra a Benedicto XIV allegatum congregationis rituum decretum fidem facit, anno 1674, supplicante Hispaniarum regina, concessum. Atque id hic, quod de ea Clementis concessione sacræque congregationis rituum, quo declarata hæc fuit, decreto fuerit agendum, commemorandum duxi, etsi interim pontificio isti indulto præverint tria e miraculis, præsentis § recensendis, quæ, ut id daretur, partim fortassis effecerint.

33. En adeo, cum de præfata pontificia concessione actum jam satis sit, studiose lector, nunc etiam illa, continua serie, prout apud Surianum e schedis, supra jam sæpius laudatis, deprompta pag. 369 et seqq. exstant, recitata. Sic habent: « V. P. Bernardus Gort Barcinonensis, professus Carthusiæ Scalæ-Dei in Catalonia, olim Olisiponensis, et post Ebo-rensensis in Lusitania prior, sequens miraculum refert. Illustrissimus et reverendissimus D. Theotonius a Bragantia, archiepiscopus Ebo-rensensis, amplissimus fundator Carthusiæ Scalæ-Dei (aliis Scalæ-cœli) prope Eboram in Lusitania, obtinuit a reverendo patre priore Carthusiæ ordinis generali quamdam portionem seu reliquiam capituli S. P. N. Brunonis, quam in argenteo simulacro; effigiem ejusdem umbilico tenus referente, recondidit, quod simul cum multis emblematum, hieroglyphicorum, poematumque compositionibus eidem Carthusiæ Ebo-rensibus donavit, ubi et reverenter hodieque asservatur. Anno 1628 circa finem Januarii, cum præcessisset magnus lunæ defectus, dux Bragantiæ Theodosius II in maximam ac periculosam ægritudinem incidit; de cujus valetudine adeo timebant ejus familiares, ut solis medicis ingressum ad eum permitterent. Quod sciens V. P. Antonius Coclo, tunc Ebo-rensibus Carthusiæ prior, cum D. Alvaro de Fonseca procuratore ejusdem ad oppidum Villæ-vitosæ, ubi dux æger decumbebat, concessit, secum deferens prædictam reliquiam S. Brunonis, duci adorandam exhibiturus, in memoriam eidem revocans, eam reliquiam esse olim a R. P. generali transmissam domino Theotonico magno suo patruo. Qui statim se decentissime composuit, et dictus prior cum maxima reverentia ostendit duci sacram reliquiam, recitatisque cum socio quibusdam precibus cum oratione prædicti Sancti, eandem illi adorandam obtulit, præsentibus duce Barcellensi ejus primogenito, nunc duce Bragantiæ, aliisque duobus filiis D. Edoardo et Alexandro, genibus flexis cereos accensos tenentibus. Cumque dux sacram reliquiam adorasset, præsentibus filiis dixit, se valde Deo fidere, sanitatem recepturum, quod in sua ægritudine ab eo Sancto meruerit visitari.

34. « Recessit prior cum socio e cubiculo, secum referens sacram reliquiam, veritus, ne dux penes se eam retinere vellet; uti eum cupere noverat. Postea dux cœpit morbo levare, atque eadem nocte adeo convaluit, ut a medico febre carens sit reper-

lus, et brevi est prorsus sanitati pristinae redditus. Anno 1631 quidam monachus, cujus nomen consulo prætereo, quia adhuc superstes est, professus unius ex domibus provinciæ S. Patris Brunonis, cum hospitaretur in domo S. Stephani de Nemore, multo tempore graves mentis angustias passus, tandem ad id devenit, ut palam de ordine deserendo tractaret, atque in Romana curia hoc per idoneum hominem procuraret. Cujus rei procurator generalis ordinis certior ab ipso factus non modo non contradicebat, verum etiam annuebat illius ab ordine egressui, ut ab illius importunitate se liberaret. Insuper oculorum ægritudinem contraxerat, ut vix de nocte lumen ad sacras preces recitandas sustinere posset. Demum S. P. Brunoni se commendans abluit oculos suos aqua ex lacu S. Brunonis sumpta, quæ scilicet ex fluvio decurrente prope nemus ecclesiæ S. Mariæ colligitur in alveum, muro septum a parte viæ, in forma orbiculari oblonga, in cujus medio crux lignea posita est, ex qua S. Bruno bibere et lavari solitus dicitur. Simul ac ex hac aqua oculos abluit, statim exterius interiusque illustratum se sensit, ac, deposito ordinis deserendi consilio, in sancto proposito se confirmavit, atque de sua hac illuminatione V. P. Josephum Laudinum, priorem Carthusiæ Romanæ ac ordinis in Romana curia procuratorem generalem, certiores fecit, per suas litteras ex hac domo, mense Decembri 1631 datas, quas et aliis familiaribus suis legit. Vivit adhuc et sospes est. Ex aqua autem hujus lacus multi devotionis causa bibunt, et ad domos suas asportant, quam etiam variis morbis profligandis efficacissimam experiuntur, qui cum aliquo sensu pietatis eam sumunt.

35. « Labente anno 1653, illustrissimus dominus Henricus Loffredus Neapolitanus marchio Trivici et comes Potentiæ in Lucania urbis, ubi ex gravissimo morbo de vita periclitabatur. Quare, medicorum ope et opera abjecta, ad Sanctorum præsidia confugit, adeoque hortatu fratris Angeli Massei Neapolitani conversi, professi Carthusiæ S. Laurentii prope Padulam, tunc commorantis in grangia ejusdem Carthusiæ, sita intra civitatem Potentiam, se commendavit S. P. Brunoni pio cordis affectu, hausto etiam pulvere de specu ejusdem Sancti loco pharmaci, ab eodem converso sibi exhibitio, qui Dei beneficio per merita S. Brunonis brevi convaluit, nec non ope B. Ægidii Minoritæ, cujus corpus apud Laurentianum oppidum integrum asservatur, cui ab ejus matre commendatus fuerat. Ob id anno 1654, ut Sanctis debitas grates obsequiumque persolveret, circa initium Julii ad prædictam Carthusiam Padulæ accessit S. P. Brunoni gratias redditurus. Quod clarius ex ejus epistola, V. P. Joanni Baptistæ Manducio priori ac provinciæ visitatori directæ, patebit. « Admodum reverende Pater observandissime. Superioribus mensibus ob gravissimum morbum vitæ tale discrimen incurri, ut considerans, jam vanam medicorum

operam esse, ad Deum Op. Max. atque ad cœlites sanctos confugerim, sed peculiari affectu ad S. Brunonem, atque ad B. Ægidium. Nunc ut multo, quod his Sanctis debeo, satisfacere queam debito, statui personaliter ad eos venerandos accedere, patrem S. Brunonem istuc ad S. Laurentium de Padula scilicet, et B. Ægidium Laurentianum. Quare Paternitatem V. rogo, ut mihi gratiam concedas et facultatem F. Angelo, ut mecum veniat: nam ex parte cognoscens ab eo meam sospitatem tum illius precibus, tum hortatu, ut me S. P. Brunoni commendarem, a Paternitate vestra hanc consolationem exopto, ut prædictus frater, sicut auxilio mihi fuit ad sospitatem mihi impetrandam, ita etiam sit ad gratias reddendas. Tandem offerens me semper ad tui, ac tuæ religionis obsequia promptum, tuis me orationibus commendatum capio. Potentia, die 27 Junii 1634. »

36. Talia sunt tria, quæ sacræ rituum Congregationis, a ritu semiduplici ad duplicem, annuente Clemente X, elevantis Sancti cultum, decreto prævire, hincque recensenda duxi, ad S. Brunonis invocationem patrata miracula. Ac horum quidem secundum, etsi quod de virtute a prodigiosi fontis aquis (adi Comment. præv. num. 747) ad lacus, cui a S. Brunone nomen est, aquas translata Zanottius in contexta a se Sancti Vita tradit, ne utiquam confirinet, prodigiosam tamen lacus illius aquis e Sancti nostri meritis virtutem vere inesse, argumento qualicumque est. Verum hanc plura luculentius commonstrant, quæ ipsemet Zanottius in laudata sua de S. Brunone Lucubratione cap. 34, narrat, miracula, aquarum illarum virtute præsentis sæculo ac proin post dictum, quod anno 1674 congregatio rituum dedit, decretum patrata. Labet hæc, pluribus aliis, quæ tum apud Surianum adhuc, tum alibi exstant, e lingua Italica in Latinam versa lectori hic exhibere, idque, cum pro iis nulum seu scriptorem seu monumentum, contra ac alias facere solet, laudet Zanottius, e sola hujus, quem ea nihilominus e probato fonte hausisse reor, scriptoris fide. Hisce itaque ab illo Sancti nostri biographo verbis narratur: « Anno 1715 Oliva Spani Cantaciensis tali modo a maligno spiritu fuit obsessa, ut die quopiam abs illo violenter supra carbonum ardentium massam fuerit conjecta, unde vulnus insanabile contraxit. Maritus illius, quem graviter id affligebat, magna cum fide sanctum Patrem (Brunonem nempe) invocavit, cumque mulierem ad lacum S. Brunonis duxisset, ibique lavisset, continuo vidit illam hoste infernali liberatam, atque a vulnere curatam. Anno 1719, die 28 Maii Joannes Bernardus S. Petri Cosentiensis, cum a septem jam annis morbo detentus, multisque corporis sui partibus, ita ut miseranda visu res esset, contractus fuisset, a parentibus suis, qui in brachia eum accipere, ad lacum S. Brunonis delatus, sese duntaxat lavando sanitati integræ mansit restitutus.

57. « Eodem anno Angela Rizzi Cantaciensis, a

pluribus mensibus a dæmonè insessa sēs ex ingressu in dictum lacum liberam sensit, idemque eodem die multis aliis energumenis obvenit. Anno 1721 baro Lesselhol, copiarum cæsarearum in Calabria capitaneus, secta Lutheranus, parvum S. Brunonis lacum, quo curiositati suæ satisfaceret, visitavit, vidensque uno die viginti quatuor miracula, a variis energumenis per Sancti intercessionem obtenta; interne ad fidem catholicam amplectendam motus est, et ideo vocationi divinæ obtemperans, dieque 24 Junii Lutheranismum abjurans, fidei catholicæ professionem, patre Columbano Theysen Coloniensi Minorita Conventuali, militiæ cæsareæ sacellano, et Augustino Maria Lucanensi, concionatore Capuccino, præsentibus, Rhegii in Calabria in Capucinorum ecclesia emisit, duoque supradicti patres illum a censuris consueta sanctæ Ecclesiæ forma absolverunt. De hoc toto instrumentum authenticum cui duo supra dicti religiosi aliique præterea subscriberent, totumque verum esse, jurarent, conficere voluit idem capitaneus, postque ipsemet anno sequenti, cum gratias S. Brunoni sepulcrum ejus visendo acturus venisset, scripturam hujusmodi authenticam in S. Stephani Carthusia deposuit. » Cum duobus posterioribus e tribus Pentecostes festis, quorum altero sacrum Sancti caput ad Turritanam S. Mariæ ecclesiam ex ecclesia S. Stephani transferri, altero ad hanc referri quotannis solet, ingens fiat populi, quemadmodum eo ipso Lucubrationis suæ capite, quo jam recensita refert miracula, Zanottius testatur, ad Turritanam Carthusiam concursus, tuncque eo sanandi infirmi energumenique undequaque soleant adduci, viginti quatuor miracula, per quæ, in totidem energumenis Sancti intercessione uno die patrata, copiarum cæsarearum capitaneum ad fidem catholicam conversum fuisse, scriptor is hic refert, alterutro e dictis Pentecostes festis fortassis evenire; quod si autem re etiam vera ita res habuerit, fuisse e viginti quatuor energumenis uno eodemque die dæmonem ejectum, magis erit, quam alioquin foret, credibile.

38. Ut ut sit, adhibitis equidem lacus, a S. Brunone dicti, aquis non pauca miracula, quæ proinde, ut jam monui, prodigiosam harum virtutem luculentius, quam unum num. 34 relatum, commonstrant, in energumenis potissimum patrata fuisse, credendum apparet. Nec, quæ supra e Suriano aliisque attuli, dubitare sinunt, quin plura etiam ad solam Sancti invocationem fuerint patrata miracula, idque præcipue in Turritana, cui modo et a S. Brunone nomen est, S. Stephani Carthusia. Labet nunc ibidem patratis jamque narratis unum præterea, quod alibi gestum est, seu miraculum, seu beneficium coronidis quodammodo loco adjungere. Morkensius in ms. sua, quam in Commentario prævio sæpissime laudavi, de S. Brunone Diatriba Chronologico-diplomatica in fine sic habet: « Ut tandem disquisitionem hanc finiam, mirum istud, quod recenter in occasione hujus qualiscunque scriptionis contigisse paulo ante

memoravi, huc subjungo ex epistola viri clarissimi A
 Domini Judoci Hermanni Nunninghii J. U. doctoris,
 proto-notarii apostolici ac perillustris ecclesiæ col-
 legiatæ Vredensis scholastici, etc. Huic transmiseram
 hæc meam de S. P. N. Brunone Diatribam, eatenus
 ut eam legeret, atque dijudicaret, mihi que pro amore
 nostro et amicitia rescriberet, quid de ea sentiret :
 satisfacit affatim; ante tamen quam sententiam suam
 diceret, præfatur : « Verum antequam me tuis ac-
 cingam, præmitto casum, mihi sane, ex aliis
 permirum, ac prodigio, ut candide loquar, plenum.
 Jam manus meas subierat Diatriba tua de Vita
 S. Brunonis ms., quando residuus in venis ex
 febris calor inopinatum mihi excitat narium
 stillicidium, a vespera per plurimam noctem sat
 funesto spectaculo protractum, cui evocati ex
 vicino oppido chirurgi congruam mature opem
 contulere; quod et medicus meus hæmorrhagiam
 sanitatis criticam bono omine interpretatus est.

59. « Interea evolvendis tuis scriptis cum sedu-
 lus distringor, intra octiduum me ex improvise
 alterum aggreditur, priori longe periculosius.
 Hora vespere circiter octava erat, qua infirmum
 corpus requie donandum compono, vix caput re-
 clino, en copiosissimus eadem, qua nuper, venula
 sanguis prorumpit, inter modicas horas exani-
 mandum præsagens. Gemini per ora et nares
 rivuli tanto impetu eaque cruoris jactura continuo
 discurrunt, ut affligerent, atque in lacrymas
 cogere circumstantes. Ego pacato animo ferre
 malum, ceu e cælo immissum. Interea nihilo
 remissio profusio in horam tertiam noctis excur-
 rit, accersuntur denuo chirurgi Borekenses; qui
 tamen ob clausas portas aliaque militaris præsi-
 dii impedimenta, tum noctis opacum, segnius
 accedunt. His moram aucto periculo trahentibus,
 humana ope destitutus ad cælestem recurro, voto
 ad divum Brunonem patriarcham facto, cujus
 gloriæ tunc tui causa utcumque inserviebam, præ-
 senti mortis periculo eriperet, si pios conatus
 prosequi cælum decrevisset : vix absolveram vota
 verbis et animo; ecce, nihil obstante sanguinis
 profluxu, caput supinum pulvinari dimissum, ac
 suavi mox somno consopitum lethali stillicidio fi-
 nem facit, germano fratre cæterisque circum-
 stantibus rem miram obstupescens. Adequi-
 tantes chirurgi demum circa quartam matutinam

miraculoso dijudicare exemplo, quantum Supe-
 rum auxilia humanis omnibus sint præstantiora.
 Ignosce profuso calamo opera Dei indispensabiliter
 manifestanti. »

40. Miraculi hujus seu potius beneficii, Nun-
 ninghio ad S. Brunonis invocationem collati, rela-
 tioni adjecta brevi clausula, tractatum, quo res,
 ad Sanctum spectantes, fuse seduloque discussit,
 Morkensius absolvit. Verum, antequam et ego in-
 ceptum de iis, quæ de gloria Sancti posthuma
 dicenda supererant, sermonem hic concludam, lu-
 culentum adhuc, ut fidem Commentarii prævii initio
 datam liberem, eximie prorsus, qua Sanctus in
 patrio solo, imo in ipsa, in qua natus esse existi-
 matur, domo Colonix Agrippinx afficitur, venera-
 tionis argumentum commemorandum est. Augusti-
 nus Alderbruck, Societatis nostræ sacerdos, in
 epistola, quam post inspectam domum illam, quæ
 (adi Commentarium prævium § 2) ad *Rubeam*
Stessam appellatur, anno 1767, die 27 Julii ad nos
 dedit, aliis nonnullis, ad S. Brunonem pertinentibus
 quæ memorat, sequentia hæc addit : « Vidi etiam
 in antiqua domo (ad *Rubeam Stessam*, prout etiam
 nuncupatur) cubiculum, quod incolæ a S. Bru-
 none, dum Colonix adhuc degeret, inhabitatum
 dicebant, tanta semper reverentia cultum, ut nulli
 nocturna quies in eo concederetur. In eodem cubi-
 culo monstrata mihi fuit sponda lecti, qua ad
 quietem usus sit, vetustissima illa quidem e ligno
 querno, sed, quod miratus fui, nullo teredinum
 morsu in hunc diem appetita, nedum vitata. Quam,
 quod per domesticos, famulos aliosque, qui specta-
 tum admittebantur, nimis frustis identidem avulsis
 multaretur, nuper operculo incluserunt moderni
 ædium domini et inquilini. » Fueritne vere S. Bruno,
 cum Colonix Agrippinx adhuc versaretur, et cubi-
 culo et sponda lecti, hic memoratis usus, non
 inquiri; verum, ut ut id habeat, cura equidem sin-
 gularis, qua sponda illa, a Sancto, ut putatur, ad
 quietem adhibita, custoditur, studiumque, quo
 nonnulli frustra ex ea sibi acquirendi correpti fuere,
 eximie prorsus, qua erga Sanctum Colonix non
 pauci feruntur, venerationis argumento sunt ni-
 nime dubio, hincque non prius, quam id etiam
 adduxissem, huic ad gloriam Sancti posthumam
 Appendici finem imponere est visum.